

Fragmenta in epistulam ad Romanos

Οὐ ρήματος ἀλλὰ καιροῦ; καὶ γὰρ πρώτοις Ἰουδαίοις τὸ εὐαγγέλιον ἐξηγήθη, καθ' ὅτι καὶ ἔξ Ἰουδαίων ὁ Χριστός, καὶ ἐν Ἰουδαίᾳ τὰ τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ.

Rom 1,18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ. ἡ αἰτία λογία αὕτη πρὸς τὸ ἀνωτέρω εἴρηται. ἐπειδὴ γὰρ δικαιοσύνην ἔφη θεοῦ ἀποκαλύπτεσθαι ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦτο ἐστίν, ἡ ἐκάστῳ πρὸς ἀξίαν ἀπονέμουσα, διὰ τοῦτο φησὶν ὅτι ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ, ὡς εἰ ἔλεγεν· ζητεῖς τὰ τῆς κατηγγελμένης ἡμῖν δικαιοσύνης θεοῦ ἔργα; εὐρήσεις ἀφ' ὧν ἀποδίδωσιν ἐκάστῳ εἰς ὕστερον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· πρότερον δὲ τὰ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ βραβευόμενα τοῖς ἀξίοις προτίθησι διὰ τὴν τηνικαῦτα ἐπιπολάζουσαν ἀσέλγειαν καὶ ἀκαθαρσίαν ἧς καὶ τὰ εἶδη διεξείσιν, εἶτα δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς εὐμενείας, οὕτω πως φάσκων· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ. ἐπαναλαβὼν γὰρ πάλιν τὸν λόγον ἀποδίδωσι συντομώτερον τί τὰ κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ ἀποδιδόμενα.

Rom 1,19 Οὐκ εἶπεν ἡ γνῶσις τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὸ γνωστόν· διὰ γὰρ τοῦ γνωστοῦ ἡ περὶ θεοῦ γίνεται γνῶσις. γνῶσει μὲν γὰρ ἀπλῶς γινώσκειται τὰ γνωστά, ἡ αἰσθητή, φημί, κτίσις, ἐκ τούτων δὲ ὁ θεός· ἐκ γὰρ μεγέθους καὶ κάλλους κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς θεωρεῖται. Ro+m 2,7 Τὸ ἐξῆς οὕτως· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ ζητοῦσι ζωὴν αἰώνιον, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν. τὸ δὲ καθ' ὑπομονὴν ἀντὶ τοῦ κατὰ προσδοκίαν φησὶν· ὡς 654 ἐπὶ πᾶν γὰρ παρὰ τῆ γραφῆ τὸ ὑπομένειν ἀντὶ τοῦ προσδοκᾶν λαμβάνεται, ὡς τὸ ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον, καὶ τὸ καθάπερ ὑπέμειναν τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις αὐτούς. Ro+m 2,13 Γράμμα μὲν νομικὸν οὐκ ἔχουσι τὰ ἔθνη, τὰς δὲ πράξεις ὡσπερ τινὰ γράμματα τῆ ψυχῆ περιφέρουσιν· ὥστε μὴ μεταφρονεῖτω ὁ τῆς μὲν Μωϋσεῶς ἀκούων βίβλου, αὐτῇ δὲ μὴ πειθόμενος. Ro+m 2,15 Κάνταῦθα τὸ καὶ παρέλκεται· ἡ γὰρ συνείδησίς ἐστίν ἡ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν δοκιμαζομένη καὶ συγκαταθεμένη.

Rom 2,27 Τὸ τελοῦσα εἰ μὲν τοῖς πρὸ αὐτοῦ διασταλῆ τῆ στιγμῆ, σημαίνει τὸ ἡ ἀκροβυστία κατὰ τὸν νόμον ζῶσα, μὴ νόμῳ ὑποκειμένη· εἰ δὲ τοῖς κάτω, τῆς στιγμῆς πρὸς τὸν νόμον τιθεμένης τὸ τελοῦσα τότε ἀντὶ τοῦ ἀποφαίνουσα λαμβάνεται.

Rom 3,9 Τὰ ἀκριβέστερα τῶν ἀντιγράφων καὶ ἀρχαιότερα οὐκ ἔχει προεχόμεθα, ἀλλὰ τί οὖν κατέχομεν περισσόν; Δύο σημαίνει δύναται τὸ προεχόμεθα· ἦτοι τὸ περισσότερο κατακρίνεσθαι, ἐπεὶ καὶ ἔνοχόν φαμεν τὸν κατάκριτον· σημαίνει δὲ δύναται καὶ τὸ προκεκρίσθαι, καθὸ φαμεν· προέχει ὅδε τῷδε εἰς ἀρετὴν. κατὰ μὲν οὖν πρῶτον βούλεται δηλοῦν τὸ προεχόμεθα τὸ κατακεκρίσθαι ἐπὶ τοιαύτῃ ἐννοίᾳ. τί οὖν; πρὸ παντὸς ἔθνους κατάκριτοι Ἰουδαῖοι, ἅτε τῆ δόσει τοῦ νόμου πάντων ἔθνων προτετιμημένοι μὲν, μηδενὸς δὲ τούτων βελτιωθέντες; καὶ φησὶν· οὐ πάντως· ἐξ ὁμοτίμου γὰρ πάντες ἡμαρτον, καὶ οὐκ ἂν ἔχοιεν ἡμῶν οἱ μὴ κατὰ νόμον κατακαυχᾶσαι, ὡς αὐτοὶ μᾶλλον ἡμῶν ἐπ' ἀρετῆ εὐδοκιμηκότες. κατὰ δὲ τὸ δεύτερον σημαινόμενον καθαίρειν βούλεται τὴν αὐθάδειαν Ἰουδαίων ἐπὶ τῆ τοῦ νόμου ὑποδοχῆ, καὶ δείκνυσιν ὡς οὐδὲ προτιμητέοι τῶν ἄλλων ἔθνων Ἰουδαῖοι διὰ τὸν νόμον, ἐπὶ καὶ αὐτοὶ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τῆς τοῦ θεοῦ χρηστότητος ἐπιδεεῖς. 655 Ro+m 5,5 Ἐντεῦθεν, οἶμαι, καὶ ὁ μακάριος

Γρηγόριος ὁ θεολόγος ἀφορμὴν εἰληφὼς φάσκει τὸ εἰς τοῦτο γὰρ ἔμοι φέροι τὸ μέτριον ἐνταῦθα φέγγος τῆς ἀληθείας καὶ ὅσα ἐξῆς.

Rom 5,14 Ἡ βασιλεία ἐν τῇ ἐκουσίῳ τῶν ὑποκειμένων γίνεται ὑποταγῇ, ὡσπερ καὶ ἡ τυραννὶς ἐν τῇ ἀκουσίῳ. ἐπεὶ τοίνυν οὐδεὶς ἀνεχαίτιζε νόμος τὸ ἀμαρτάνειν, εἰκότως καὶ βασιλεύειν ὁ δι' ἀμαρτίας τὸ κράτος λαβὼν θάνατος λέγεται· τοῦ νόμου γὰρ παρεισελθόντος καὶ τὸ ἀμαρτητικὸν ὄλον καὶ οἶον ὑποδείξαντος, οὐκέθ' ὁμοίως ἀδεῶς ἄνθρωποι ἐξημάρτανον οὐδὲ μὴν κατὰ τὸ ἐκούσιον πάντη. τοῦ δι' ἐκουσίου ἀνηρημένου τοῦ τὴν βασιλείαν τῷ θανάτῳ κατωρθωκότος, εὐλόγως καὶ οὗτος ἀποσυλαῖσθαι τοῦ κράτους ἀπήρξατο. πῶς; καθ' ὅτι καὶ ὁ νόμος οὐ μάρτην τὴν ἀμαρτίαν ἀνέστελλεν, ἀλλὰ τὸν τοῦ θανάτου προοδοποιῶν ὄλεθρον. εἰ γὰρ ἡ ἀμαρτία ἐν παραδείσῳ τὸν θάνατον ἀνεβλάστησεν, πάντη που δῆλον ὡς τὸ τὴν ἀμαρτίαν κωλύον τῆς ἐξουσίας ἀποστερεῖν ἐπιέγεται τὸν ἐκ ταύτης ἰσχύσαντα. οὐκοῦν μετὰ νόμον ὁ θάνατος οὐ βασιλεύων ὠρᾶτο, ἀλλ' ἢ ἄρα τυραννῶν. Ro+m 5, Ἴνα πλεονάσῃ. οὐδὲν λυμανεῖται τῷ σηματομένῳ καὶ κατ' αἰτιολογίαν ὁ σύνδεσμος κείμενος· πρὸς γὰρ τῇ φυσικῇ γνώσει τῶν αἰρετέων καὶ μὴ ἔτι καὶ τὸ ἐκ νόμου παρεισελθὸν ἀκριβές, ἄπειρον ὅσον τὸ ἀμαρτητικὸν ἡμῖν προαπέδειξεν. τῶν βαρυτέρων μὲν τῇ φυσικῇ κρίσει ἀνεργομένων μόνων ἀμαρτημάτων, τῷ νόμῳ δὲ καὶ τῶν κουφοτέρων εἰς ὄγκον ἀμαρτημάτων καταλογιζομένων, ἵνα οὖν τὸ πλῆθος ὅσον φανερωθῇ τῶν παραπτωμάτων, εἰκότως παρεισηλθεν ὁ νόμος, ὡς ἂν καὶ πᾶν τὸ διαστραφὲν θεραπευθεῖ τῆς ἰατρείας πρὸς τὸ φανὲν μόνον ἐπαγομένης τοῦ κάμνοντος.

Rom 6,10 Ὡς καὶ οὕτως νοῆσαι τὸ χωρίον· ὁ γὰρ ἀπέθανε τῇ ἀμαρτίᾳ, ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. ὡσπερ οὐ διὰ τὴν οἰκείαν ἀπέθανεν ἀμαρτίαν ὁ μὴ ἀμαρτίαν εἰδώς, ἀλλὰ τὸ κοινὸν τῇ φύσει ὀφείλημα ἐκτιννύς, ὑπέκειν παραχωρῶντος τοῦ συνημμένου θεοῦ τῇ σαρκὶ τῷ τοῦ προπάτορος ὑπάγεσθαι κατακρίματι, οὕτω καὶ νῦν, φησί, ζῆ τοῦ συνουσιωμένου αὐτῇ φύσει θεοῦ τὸ ὀφειλόμενον ἀποκαταστήσαντος ταύτη. τί τοῦτο; τὸ ὡσπερ ἀμαρτίας διετηρήθη ἀνέπαφος, οὕτως καὶ τοῦ ἐκ ταύτης ἐπιτιμίου γενέσθαι ἀδούλωτον, δι' ὃ καὶ τῶν δεσμῶν τοῦ θανάτου ἀπέδρα καὶ πρὸς παλινζωΐαν ἀνέδραμεν. καὶ ἐπειδὴ τούτων ἀπάντων οὐκ ἄλλο ἢ τὸ ἐν τῷ Χριστῷ θεῖον παραίτιον, διὰ τοῦτο ζῆν λέγεται τῷ θεῷ, ὡς εἴ τις ἐρεῖ· εἰ διὰ τὸ σαρκὸς μετασχεῖν τὸν θεάνθρωπον ἢ τῆς σαρκὸς αὐτὸν κατέδραμε τυραννὶς καὶ ταῦτα οὐκ ἐνδίκως· οὐ γὰρ ὑπήχθη τῷ αἰτιάματι τοῦ θανάτου εἰκότι ἂν λόγῳ καὶ διὰ τὸ θεὸν τὴν σάρκα ταύτην περιβεβλησθαι τὸ τοῦ θεοῦ ἀείζωνος ταύτην κατακληρονομεῖν. ἄλλως τε· καὶ ἵνα ἢ καὶ εἰς ὑπόδειγμά τε καὶ ἀπαρχὴν τῶν κατ' ἐκείνην, εἰ καὶ μὴ πάντη τὴν ἀμαρτίαν ἀποσκευαζομένην, οἱ καὶ εἰς ὀφειλόμενον ἀναβιώσονται, εἰ καὶ ἀφάτῳ τοῦ λύτρου τὸ οἰκτεῖον αἷμα σπείσαντος συμπαθεία, καὶ τοῖς μηδὲν πεπονηκόσιν ἢ τῆς παλινζωΐας χάρις προσνέμεται. Ro+m 6,11 Ἀντὶ τοῦ οἱ διὰ τὴν ἀμαρτίαν ὑπαγόμενοι τῷ θανάτῳ, διὰ τὴν ἐν Χριστῷ ζῶντες δικαιοσύνην· ἀκολουθότερον γὰρ τοῦτο τῇ προσαποδοδομένη ἐννοίᾳ καὶ τῷ τοῦ λόγου εἰρμῷ. Ro+m 6,12 Εἰ θνητὸν τὸ σῶμα, ἀνόνητον τὸ ταῖς ἐπιθυμίαις ὑπέκειν αὐτῷ, ὡς εἰς οὐδὲν πονούντων τῶν καθυπηρετούντων, ἀλλὰ ταῦτὸν πασχόντων τοῖς καθ' ὕδατος γράφουσι καὶ καθ' ὁδοῦ σπεύρουσιν.

Rom 6,17¹⁹ Δύναται καὶ εἰς ἐγκώμιον αὐτῶν εἶναι τοῦτο ὡς καὶ τὸ ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. ἐπειδὴ γὰρ, φησὶν, ὑπηκούσατε ἐκ καρδίας, κατὰ πόδας ὑμῖν καὶ ὁ ἀξιόχρεως μισθὸς ἐπακολουθεῖ. τίς οὗτος; τὸ κατὰ πάσης ἐξηχηθῆναι τῆς γῆς τὸ δοκίμιον ὑμῶν, καὶ τύπον ὑμᾶς ὑπάρξαι τοῖς λοιποῖς καὶ

κανόνα τῷ τοῦ Χριστοῦ εὐαγγελίῳ εὐάρμοστον. 657 Τὸ ἀνθρώπινον λέγω τοιοῦτον· ἐπειδὴ οὐχ οἷα τε ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ ἐν ἀπραξίᾳ ὅλως διαβιώσκειν, ἀλλὰ τῇ ἐφ' ἑκατέρᾳ τῶν πρακτέων ῥοπῇ ταλαντεύεσθαι, τούτου χάριν μετὰ τὸ τὴν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ἐλευθερίαν ἐπενεγκεῖν τὴν δούλωσιν τὴν ὑπὸ τὴν δικαιοσύνην, ἐπήγαγεν τὸ ἀνθρώπινον λέγω. καὶ γὰρ προΐσατο τῷ λόγῳ. καὶ τί; μὴ ὅλως ἐλεύθεροι ἀφείμεθα, ἀλλὰ πάλιν ὑπὸ δουλείαν ἀγόμεθα; καὶ φησιν· οὐ δύνασθε ἐν ἀργίᾳ διαβιοῦν· ἐργασίας γὰρ ἐν τῇ σαρκίῃ ζωῇ ὁ καιρός. ὡς ἂν οὖν μὴ ἀναθέντες τῶν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ἔργων, εἶτα σχολάζοντες πάλιν ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας διώκησθε, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸ βαρὺ τοῦτο καὶ ἀστάθμητον σαρκίον ἀτρεμεῖν πάντη, κάλλιστον τῷ ὄντι τὴν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ἐλευθερίαν τὴν δούλωσιν διαδέξασθαι τῆς δικαιοσύνης, καὶ τοσαύτην ἐπιδείξασθαι καὶ ὑπὲρ ταύτης σπουδὴν ὄσσην καὶ ἐπὶ τῆς ἀμαρτίας. οὐδὲ γὰρ πλέον ζητῶ καίτοι γε χρεῶν, ἀλλὰ προμηθῶς τὸ ἀνάλογόν φημι καὶ ὡπερ ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ καὶ ῥέουσα ὑποβάλλεται. Ro+m 6,23 Ὁψώνιον ὁ στρατιωτικὸς λέγεται μισθός. ἐπεὶ τοίνυν οἱ τῇ ἀμαρτίᾳ ὑποταττόμενοι ὡς ὑπὸ στρατηγῶν ἀγόμενοι τῷ διαβόλῳ, τὸ ἐκείνῳ δοκοῦν ἐκτελοῦσιν, εἰκότως ἐπαξίους ἐκείνου καὶ τοὺς μισθοὺς, ἦτοι τὰ ὀψώνια ἀποφέρονται. Ro+m 7,5 Προσυπακουστέον τὸ γνωσθέντα μοι. Ro+m 9,3 Οὐ χωρίζει τοῦτο, συσφίγγει δὲ μᾶλλον αὐτὸν τῷ Χριστῷ καὶ συντήκει καὶ ἐνοῖ· ὁ γὰρ τῷ ἀγαπωμένῳ ἐκθύμως τοὺς συγγενεῖς καταλλάσσειν εὐχόμενος, εἴ που ἂν αὐτὸς ἀνάσχοιτο τούτου ἀποστατεῖν, ἀλλ' οὐχὶ τῷ ὀρμαθῷ τῶν φιλάτων συναγελάζεσθαι ποθεῖ καὶ συντάττεσθαι. ὅπερ οὖν αὐτὸν ἀπάγειν τῆς τοῦ διδασκάλου ἀγάπης δοκεῖ, τοῦτο τὰ μάλιστα βεβαιοῖ, καινόν τινα τρόπον τῆς διαστάσεως συσφιγούσης καὶ συντήκοντος τοῦ χωρίζεσθαι καὶ ἐνοποιοῦντος τοῦ ἀφιστάνοντος.

Rom 9,6 Τὸ διὰ τούτων νοούμενον τοιοῦτον· μηδεὶς ὁρῶν τὴν τῶν ἐθνῶν εἰσαγωγὴν οἰέσθω τὸν τοῦ θεοῦ λόγον διαπεσεῖν, τὸν ἐξ Ἰσαὰκ μόνου 658 τῷ Ἀβραάμ ἀνεγείροντα τέκνα καὶ τούτοις μόνοις τὴν κατὰ Χριστὸν χάριν κατακληρονομοῦντα. κατ' ὀφειλήν, εἶγε καὶ Χριστὸς αὐτὸς οὐκ ἄλλοις ἢ τοῖς ἀπολωλόσιν ἀπεστάλθαι τοῦ Ἰσραὴλ προβάτοις εὐαγγελίζεται. οὐχ οἷόν τε γὰρ τοῦτο, οὐδὲ δυνατὸν ἐκπεσεῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τὸν πρὸς Ἀβραάμ· οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι μόνοι Ἰσραὴλ· καὶ ὅσα ἐξῆς. Οὐχ οἷον δὲ ἀντὶ τοῦ οὐδὲν τοιοῦτό φημι, ὅτι εἴ τινες ἠπίστησαν, ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ αἱ πρὸς τὸν Ἀβραάμ ἐπαγγελίαι καὶ αἱ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. Οὐχ οἷον δὲ ἀντὶ τοῦ ἀδύνατον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, τοῦτ' ἔστι τοῦτο ἀδύνατον ἐννοεῖν, ὅτι ἐκπέπτωκε ὁ λόγος τοῦ θεοῦ· τὸ γὰρ οἷον οὐ μόνον ὁμοίωσιν σημαίνει ἀλλὰ καὶ τὸ δυνατόν. Πλάτων· «ὡς ἐγὼ οὐδενὶ οἷός τέ εἰμι πείθεσθαι τῶν ἐμῶν, πλὴν τῷ λόγῳ ὃς ἂν μοι λογιζομένῳ ὀρθὸς φαίνεται».

Rom 9,22 Οὐχ ὑπὸ θεοῦ κατηρτισμένος, ἀλλ' ἑαυτὸν καταρτίσας. Rom 9,24 Προσυπακουστέον κἀνταῦθα τὸ ἦνεγκεν.

Rom 11,12 Ἀντὶ τοῦ ἡ ἐκβολὴ αὐτῶν καὶ ὁ σκυβαλισμὸς οὗτος. τί ἄρα ἡ εἰσαγωγὴ αὐτῶν καὶ εἰσοίκησις; Rom 11,16 Ἀντὶ τοῦ γὰρ κεῖται ὁ δὲ σύνδεσμος ὡς πολλαχοῦ· περὶ γὰρ τῶν προπατόρων ὁ λόγος, περὶ Ἀβραάμ καὶ τῶν μετ' ἐκείνων. Ro+m 12,11 Ἐν ὑπερθέρμῳ καὶ διακαεῖ προαιρέσει τῷ κυρίῳ δουλεύοντες· οὕτω γὰρ διατεθεικότες ἑαυτοὺς καὶ ταῖς θλίψεσι περιχαρῶς διακεισόμεθα, καὶ ὑπὸ τὴν μένουσαν ἐλπίδα τᾶλλα πάντα ῥαδίως ὑποίσομεν. 659

Rom 12,16 Ἀντὶ τοῦ κοινὸν οἴου τὸ τῷ πλησίον ἐπισυμβάν.

Rom 13,11 Τοιοῦτό τι λέγει· καὶ τοῦτο, φησί, ποιεῖτε πληροῦντες τὸν νόμον καὶ εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἤδη ἡμᾶς ὡς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι. Rom 13,12 Ἐντὶ τοῦ προβέβηκεν, ἐπὶ τὸ βραχύτερον χωρεῖ.

Rom 15,8 Ἐντὶ τοῦ διηκόνησε τῇ περιτομῇ τὸ ὀφειλόμενον αὐτῇ ἀποκαταστήσας. τί τοῦτο; τὸ δι' αὐτῆς εὐλογηθῆναι πάντα τὰ ἔθνη· ἐν τῷ σπέρματι γάρ σου, φησίν, ἐνευλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. ἐν οἷς οὐκ οὐδεὶς τῶν ἄλλων τοῦ σπέρματος Ἀβραάμ οἷός τε γέγονεν ἀποπερᾶναι τοῦτο, διὰ τοῦτο Χριστὸς ὑποδύς τὴν περιτομὴν καὶ δι' αὐτῆς πάντα τὸν νόμον πληρώσας οἶονεὶ ὑπούργησε ταύτῃ εἰς τὸ μὴ διαπεσεῖν τὰς τοῦ θεοῦ πατρὸς ἐπαγγελίας.